

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN MAI BIỂN

**CHUYỂN BIẾN KINH TẾ, XÃ HỘI HUYỆN PHÚ BÌNH,
TỈNH THÁI NGUYÊN TỪ NĂM 1986 ĐẾN NĂM 2015**

LUẬN VĂN THẠC SĨ NHÂN VĂN

Thái Nguyên - 2016

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN MAI BIÊN

**CHUYỂN BIẾN KINH TẾ, XÃ HỘI HUYỆN PHÚ BÌNH,
TỈNH THÁI NGUYÊN TỪ NĂM 1986 ĐẾN NĂM 2015**

Chuyên ngành : Lịch sử Việt Nam

Mã số : 60.22.03.13

LUẬN VĂN THẠC SĨ NHÂN VĂN

Người hướng dẫn khoa học: TS Nguyễn Xuân Minh

Thái Nguyên - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu và kết quả nghiên cứu trong Luận văn này là hoàn toàn trung thực và chưa được sử dụng để bảo vệ một học vị nào. Các tài liệu tham khảo có nguồn trích dẫn rõ ràng.

Thái Nguyên, tháng 09 năm 2016

Tác giả

Nguyễn Mai Biển

LỜI CẢM ƠN

Tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới các thầy, cô giáo đã tham gia giảng dạy lớp Cao học Lịch sử Việt Nam - những người thầy đã trang bị cho tác giả tri thức và kinh nghiệm quý báu trong học tập, nghiên cứu khoa học.

Tác giả xin trân trọng cảm ơn các thầy, cô giáo thuộc Phòng Đào tạo; Khoa Lịch Sử Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên, các bạn bè, đồng nghiệp đã động viên, nhiệt tình giúp đỡ tác giả và tạo điều kiện thuận lợi cho tác giả hoàn thành luận văn này.

Tác giả xin cảm ơn Ủy ban Nhân dân huyện Phú Bình, Phòng Nông nghiệp huyện Phú Bình, Ủy ban Nhân dân các xã trong huyện Phú Bình đã giúp đỡ tác giả có nguồn tài liệu phong phú phục vụ nghiên cứu đề tài.

Đặc biệt, tác giả xin tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới TS. Nguyễn Xuân Minh – người đã nhiệt thành, ân cần hướng dẫn, chỉ dạy và giúp đỡ tác giả hoàn thành Luận văn này.

Thái Nguyên, tháng 9 năm 2016

Tác giả

Nguyễn Mai Biên

MỤC LỤC

Trang

Trang bìa phụ	
Lời cam đoan.....	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục	iii
Danh mục các bảng.....	iv
Danh mục các hình	v
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài.....	1
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề.....	3
3. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu và nhiệm vụ của đề tài.	8
4. Phương pháp nghiên cứu và nguồn tài liệu	9
5. Bố cục của đề tài	10
Chương 1. KINH TẾ, XÃ HỘI HUYỆN PHÚ BÌNH TỈNH THÁI NGUYÊN	
TRƯỚC NĂM 1986	12
1.1. Khái quát về huyện Phú Bình tỉnh Thái Nguyên.....	12
1.1.1. Sơ lược lịch sử hành chính, vị trí địa lí và điều kiện tự nhiên	12
1.1.2. Các nguồn tài nguyên thiên nhiên.....	14
1.2. Kinh tế, xã hội huyện Phú Bình trước năm 1986	16
1.2.1. Tình hình kinh tế	16
1.2.2. Tình hình xã hội	21
Tiểu kết chương 1	24
Chương 2. CHUYỂN BIẾN KINH TẾ, XÃ HỘI HUYỆN PHÚ BÌNH	
TỈNH THÁI NGUYÊN TRONG 10 NĂM ĐẦU ĐỔI MỚI (1986 - 1996)	25
2.1. Đường lối đổi mới của Đảng và sự vận dụng của Đảng bộ địa phương	25
2.2. Chuyển biến kinh tế.....	28
2.2.1. Công nghiệp - tiểu thủ công nghiệp	28
2.2.2. Nông - lâm - ngư nghiệp.....	30
2.2.3. Thương mại, dịch vụ	39

2.2.4. Xây dựng cơ sở hạ tầng	39
2.3. Chuyển biến xã hội.....	41
2.3.1. Dân số - Lao động - Việc làm.....	41
2.3.2. Về thu nhập - đời sống.....	43
2.3.3. Về giáo dục	45
2.3.4. Về văn hoá - thể dục thể thao	47
2.3.5. Y tế - Môi trường	49
2.3.6. Công tác an ninh quốc phòng	53
Tiểu kết chương 2	55
Chương 3. CHUYỂN BIẾN KINH TẾ, XÃ HỘI HUYỆN PHÚ BÌNH	
TỈNH THÁI NGUYÊN TRONG THỜI KÌ CÔNG NGHIỆP HÓA,	
HIỆN ĐẠI HÓA (1997 - 2015)	56
3.1. Chuyển biến kinh tế.....	56
3.1.1. Công nghiệp - tiểu thủ công nghiệp	56
3.1.2. Nông - lâm - ngư nghiệp.....	61
3.1.3. Thương mại, dịch vụ	68
3.1.4. Xây dựng cơ sở hạ tầng	71
3.2. Chuyển biến xã hội.....	73
3.2.1. Dân số - lao động - việc làm	73
3.2.2. Về thu nhập - đời sống.....	74
3.2.3. Về giáo dục	76
3.2.4. Về văn hoá - thể dục thể thao	81
3.2.5. Y tế - Môi trường	82
3.2.6. Công tác an ninh quốc phòng	86
Tiểu kết chương 3.....	87
KẾT LUẬN	88
TÀI LIỆU THAM KHẢO	93
PHỤ LỤC	99

DANH MỤC CÁC BẢNG

	<i>Trang</i>
Bảng 2.1. Tình hình chăn nuôi của huyện Phú Bình từ 1991 đến 1995	37
Bảng 3.1. Số cơ sở sản xuất công nghiệp trên địa bàn huyện phân theo ngành Công nghiệp (2005 - 2010)	58
Bảng 3.2. Số lao động công nghiệp trên địa bàn huyện từ 2005 - 2010.....	59
Bảng 3.3. Giá trị sản lượng công nghiệp – thủ công nghiệp trên địa bàn huyện (2005 - 2010)	60
Bảng 3.4. Diện tích - sản lượng cây lúa (1998 - 2010).....	62
Bảng 3.5. Tổng diện tích và sản lượng cây lương thực và công nghiệp trên địa bàn huyện (1996 - 2000)	64
Bảng 3.6. Diện tích - sản lượng một số cây ăn quả (1996 - 2010).....	65
Bảng 3.7. Năng suất lương thực từ năm 2011 - 2015	67
Bảng 3.8. Số trường, lớp, giáo viên và học sinh phổ thông trên địa bàn huyện (2007 - 2010)	80
Bảng 3.9. Cơ sở y tế, giường bệnh và cán bộ y tế trên địa bàn huyện (2006 - 2010)..	83

DANH MỤC CÁC HÌNH, BIỂU ĐỒ

	<i>Trang</i>
Biểu đồ 2.1. Bình quân lương thực (người/năm) từ 1986 - 1996	34
Biểu đồ 3.1. Thu nhập bình quân đầu người huyện Phú Bình từ năm 1991 đến năm 2010	75

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

Kinh tế được coi là thước đo trình độ phát triển của mọi quốc gia trên thế giới. Chính vì thế mà tất cả các quốc gia trên thế giới dù đi theo thể chế xã hội nào cũng đều có những chiến lược để phát triển kinh tế của đất nước.

Kinh tế là cơ sở của mọi quan hệ xã hội và giữ vai trò quyết định đối với sự phát triển của xã hội. Bằng những chính sách kinh tế cụ thể, nhà nước sẽ điều tiết nền sản xuất vật chất - đó là cơ sở phát triển của xã hội. Qua đó xác định được triển vọng và nhịp độ phát triển của xã hội.

Trên bước đường phát triển và hội nhập kinh tế của mỗi quốc gia, dân tộc, kinh tế địa phương có phần đóng góp không nhỏ. Kinh tế địa phương được ví như tế bào trong cơ thể sống của mỗi quốc gia. Chính vì vậy, Đại hội đại biểu toàn quốc của Đảng Cộng sản Việt Nam lần thứ IV (12/1976) đã xác định: *“Xây dựng, phát triển kinh tế trung ương kết hợp với kinh tế địa phương. Đầu tư phát triển kinh tế địa phương là một nhiệm vụ quan trọng, lâu dài, tất yếu trên bước đường xây dựng chủ nghĩa xã hội ở nước ta. Trong nền kinh tế xã hội chủ nghĩa, kinh tế trung ương giữ vai trò quan trọng, kinh tế địa phương giữ vai trò chủ đạo, kinh tế địa phương gồm kinh tế: Nông nghiệp, công nghiệp, tiểu thủ công nghiệp, thương mại, dịch vụ, du lịch lưu thông phân phối ở các địa phương là một bộ phận tất yếu cấu thành trong cơ cấu thống nhất của nền kinh tế cả nước, phát triển theo đường lối chung và dưới sự chỉ đạo chặt chẽ của địa phương”* [19].

Sau thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước (1954 - 1975), nước ta chuyển sang giai đoạn đất nước độc lập, thống nhất, đi lên chủ nghĩa xã hội. Trong 10 năm đầu (1976 - 1986) đi lên chủ nghĩa xã hội, thực hiện hai kế hoạch nhà nước 5 năm do Đại hội IV (12/1976) và Đại hội V (3/1982) của Đảng đề ra, bên cạnh những thành tựu và ưu điểm, chúng ta gặp không ít khó khăn, yếu kém, cả sai lầm, khuyết điểm.

Đến năm 1986, đất nước vẫn ở vào tình trạng nghèo nàn lạc hậu, kinh tế tăng trưởng chậm, trì trệ. Để thoát khỏi tình trạng đó, Đại hội toàn quốc lần thứ VI của Đảng (12/1986) đã đề ra đường lối đổi mới toàn diện, trong đó lấy đổi mới kinh tế làm trọng tâm. Qua các kì đại hội tiếp theo (Đại hội VII, VIII, IX, X), Đảng ta tiếp tục khẳng định và đẩy mạnh đường lối đổi mới đất nước theo hướng công nghiệp hoá, hiện đại hoá.

Đường lối đổi mới của Đảng được quán triệt ở tất cả các địa phương trong cả nước, đem lại những chuyển biến to lớn trong mọi mặt của đời sống kinh tế, xã hội. Huyện Phú Bình tỉnh Thái Nguyên là một trong những địa phương đã thực hiện khá thành công đường lối đổi mới của Đảng. Đặc biệt, cơ cấu kinh tế của huyện đã có sự chuyển biến rõ rệt, làm thay đổi bộ mặt kinh tế - xã hội. Từ nền kinh tế nông nghiệp là chủ yếu, huyện Phú Bình đã có nền kinh tế đa ngành nghề; từ cơ cấu kinh tế nông - lâm nghiệp - công nghiệp và dịch vụ, đã chuyển thành cơ cấu nông - lâm nghiệp - thủy sản - dịch vụ - công nghiệp xây dựng [31, tr.11].

Trên khắp địa bàn huyện Phú Bình, làng xóm, đồng ruộng không ngừng được cải tạo, nhiều mô hình kinh tế mới được áp dụng có hiệu quả đã đem lại năng suất, chất lượng tốt. Ngành Nông nghiệp có giá trị sản xuất ngày càng tăng, sản xuất ra nhiều loại hàng hoá đáp ứng yêu cầu của thị trường. Những khu công nghiệp, những trung tâm dân cư mới đã và đang được hình thành, các công trình xây dựng phục vụ sản xuất và dân sinh được đưa vào sử dụng ngày một nhiều chất lượng tốt...

Tuy nhiên, chuyển biến kinh tế - xã hội ở huyện Phú Bình còn có nhiều bất cập và khó khăn cần giải quyết.

Được sinh ra và lớn lên trên quê hương Phú Bình, mảnh đất giàu truyền thống yêu nước và tinh thần cách mạng, tôi mong muốn được tìm hiểu lịch sử quê hương mình, đặc biệt là truyền thống, nghị lực của nhân dân Phú Bình đang được phát huy trong thời kì đổi mới. Qua đó có thể đóng góp một phần